

LIDÉ V POHYBU

Osídlování Země bylo náročným úkolem. Lidé překonali ekologické katastrofy a rozhodli se dlouhodobě migrovat. Miliardy lidí, kteří planetu Zemi obývají dnes, pocházejí z malé skupiny několika tisíc jedinců druhu homo sapiens, který se objevil na východě Afriky okolo roku 250 000 př. n. l. Struktura DNA je z 99,9 % u všech lidí stejná, což dokazuje, že jsme všichni potomky této malé skupiny lidí z Afriky. Technologie lidí byly pro přežití v chladnějších a sušších podnebních nedostatečné, protože se tisíce let zdržovali v tropických oblastech planety od západní Afriky až po jižní Pacifik. Druhu homo sapiens se podařilo proniknout do všech koutů světa, čímž vydláždil cestu globální vlně posouvání hranic. Lidé se kolem roku 70 000 př. n. l. začali přesouvat z východní Afriky přes Suezskou šíji v dnešním Egyptě a poté se rychle rozšířili do Eurasie.

Hlavní příčiny migrace

Jaké změny ve vztahu člověka a přírody způsobily, že se lidé vydali na cestu okolo planety? Existuje mnoho důvodů, proč ke globální migraci došlo a proč byla úspěšná. Pravděpodobně se přesouvali kvůli drobným sporům nebo je vedla potřeba většího množství jídla. Globální migraci často podněcuje touha po putování a dobrodružství a právě to mohlo sehrát svou roli i v tomto období dějin lidstva. Víme s jistotou, že k migraci přispěla i změna klimatu.

JEDNA LIDSKÁ RASA, MNOHO BAREV PLETI

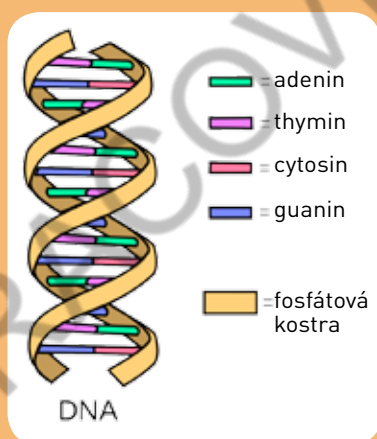

Schéma DNA.

Přečtěte si text a podtržená slova vyhledejte na internetu, abyste si o tomto tématu udělali lepší obrázek.

Genetický výzkum ukázal, že všichni lidé jsou vzájemně příbuzní. Všichni máme stejnou sadu genů, každý z nás má však trochu jinou verzi. Genetické změny jsou výsledkem náhodných mutací – drobných úprav DNA neboli kódu života. K mutacím dochází víceméně stálým tempem, takže čím déle skupina přežívá a předává své geny z generace na generaci, tím více úpravami tyto geny projdou. Mnoho genů ovlivňuje to, jak melanin zbarvuje lidskou pokožku. Když se naši předkové rozutekli (z Afriky) do celého světa, jejich geny mutovaly, rozutekli se proto, aby zvládli přežít v různých zeměpisných šířkách, a tyto geny předávali dál.

Zdroj: E. Kolbert, *There's No Scientific Basis for Race – It's a Made-Up Label*, webová stránka „The National Geographic“, 2018 (upraveno).

70 000 př. n. l.

10 000 př. n. l.

VELKÁ GLOBÁLNÍ MIGRACE

Prohlédněte si mapu vedle.

1 Co podle vás znázorňují šipky?

2 Odkud vycházejí?

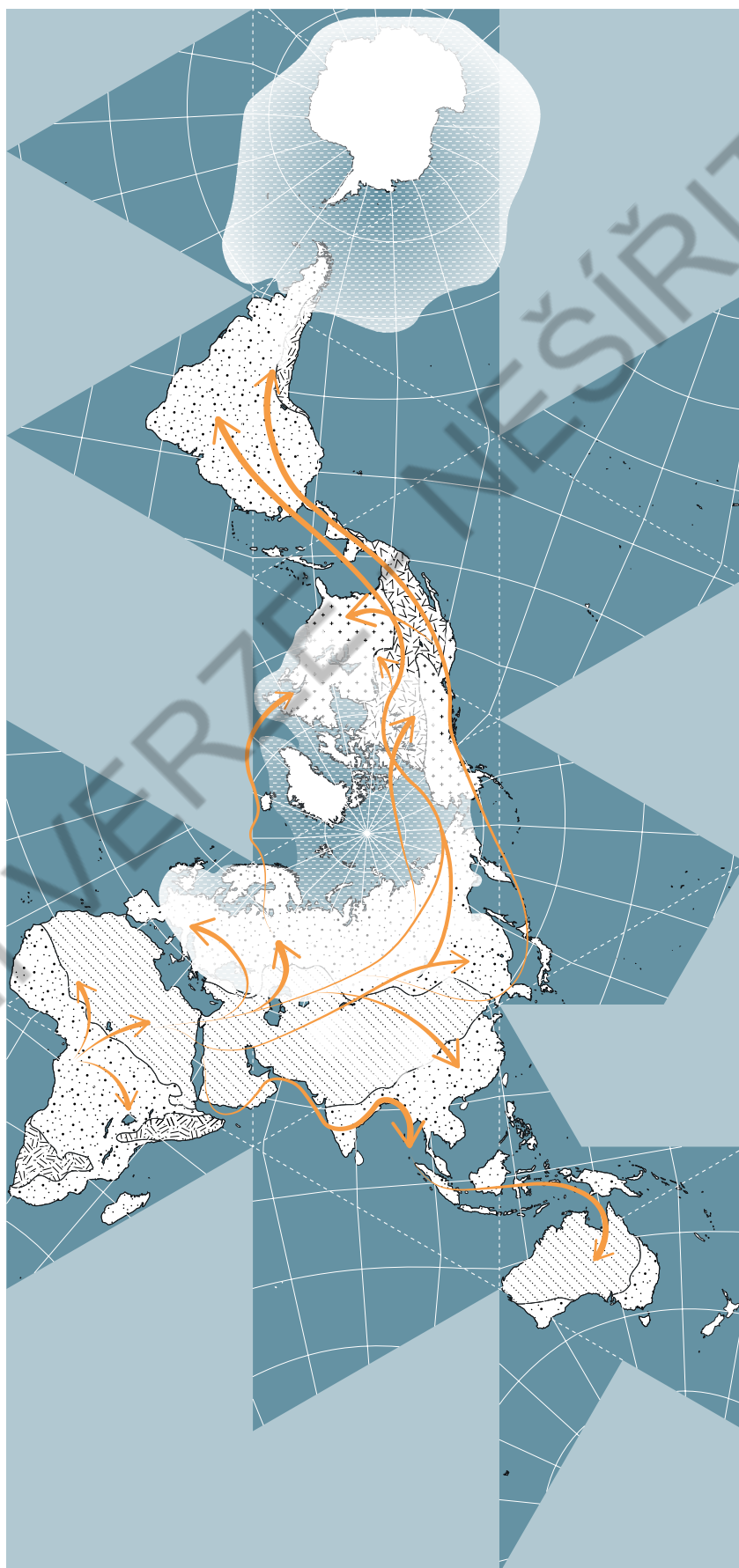
3 Který kontinent byl lidmi osídlen jako první, Jižní Amerika nebo Eurasie?

Zamyslete se nad nedávnými migracemi z vaší země do zahraničí. Co vede lidi k migraci do zahraničí?

- Pracovní kariéra
- Hledání práce
- Studium / cíle v oblasti vzdělávání
- Sňatek nebo sloučení rodiny
- Špatné životní podmínky
- Nedostatek svobody
- Nespravedlnost,
- chudoba a / nebo válka

Poté se zamyslete nad tím, kdo z ciziny migruje do vaší země. Stěhují se všichni ze stejných důvodů?

- Ano
- Ne
-

Globální migrace

Migrace se dotkla celé planety, včetně Austrálie, kam do té doby lidská noha nevkročila. Potomci malé skupiny z Afriky se okolo roku 70 000 př. n. l. úspěšně přesunuli do Asie a došli až do Evropy. Lidé z jižní Asie se usídlili v Austrálii a lidé z dnešní severovýchodní Sibíře se okolo roku 14 000 př. n. l. pěšky dostali až do Ameriky, kdy jim nízká hladina moří umožnila dojít až na dnešní severozápadní Aljašku. Když mezi lety 14 000 př. n. l. a 8000 př. n. l. skončila poslední doba ledová a globální oteplování rozpustilo led, lidem se otevřela cesta do jižních částí amerického kontinentu. Dostali se až k jeho nejjihnějšímu bodu, Tierra del Fuego, a přepluli Karibské moře, aby se usídlili na zdejších dvou hlavních ostrovech.

Je patrné, že tuto migraci umožnily výrazné technologické pokroky. Lodě urychlily migraci na dlouhé vzdálenosti, techniky skladování usnadnily dlouhé putování a nové oblečení lidem pomohlo přežít v různých podnebných podmínkách.

Trvalé migrace a kočovný život

Tyto přesuny můžeme rozdělit na dlouhé cesty, které vedly ke světové migraci a osidlování planety Země, a krátké cesty, které se v rámci relativně malé oblasti o rozloze několika desítek až stovek kilometrů čtverečních podnikaly denně. Na přesuny lidí měly vliv změny ročních období, vegetační cyklus rostlin a migrace zvířat, která lidé pronásledovali. Vzhledem k tomu, že ještě neuměli pěstovat rostliny a chovat zvířata, byla kvůli obživě trvalá migrace do úrodnějších oblastí nevyhnutelná. Byli zvyklí putovat z místa na místo. Kromě obrovské migrace, která zalidnila planetu Zemi, byli lovci a sběrači neustále v pohybu a vedli kočovný život ve snaze najít potravu a další zdroje.

Růst populace

Demografický tlak je tlak vyvíjený na určité území buď v důsledku populačního růstu, nebo zvýšené spotřeby potravin. S nárůstem populace žijící v jedné oblasti už přírodní zdroje (jídlo, čistá voda, vzduch, prostor, podnebné podmínky, ekologické a geologické podmínky) nemusí být pro takové množství lidí dostačující. Nedostatek zdrojů může lidi přimět k přesunu.

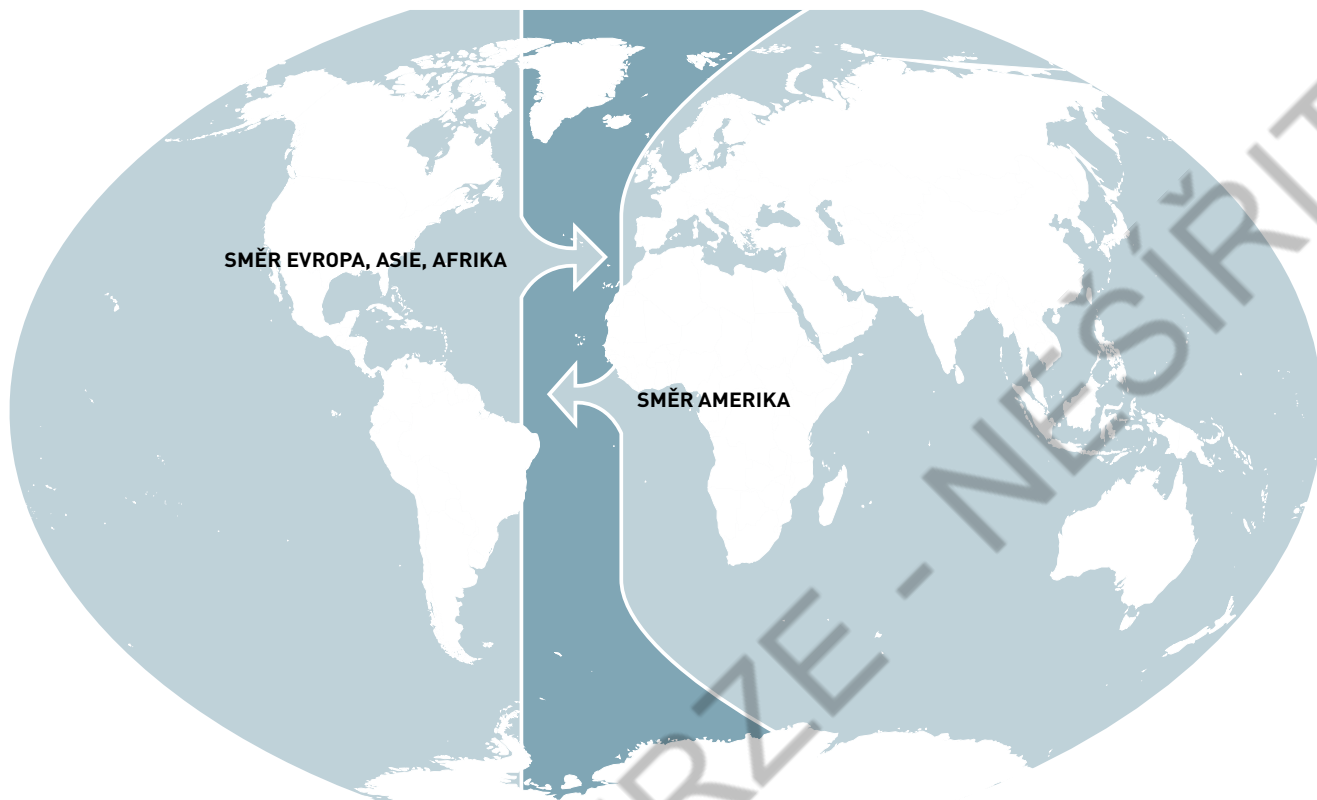
V době 10 000 př. n. l. žilo na planetě okolo 6 až 10 milionů lidí. Plodnost byla nižší než jindy a míra dětské úmrtnosti naopak vyšší. Lovci a sběrači umírali ve věku 30–40 let v důsledku nemoci nebo násilí. Znamky násilné smrti vykazuje 40 % mužských a 15 % ženských koster. Násilí bylo nejčastější příčinou úmrtí a bylo součástí každodenního života. Výchova dětí byla obtížná a plná rizik: ženy rodily v průměru čtyři až pět dětí, z nichž polovina zemřela do pěti let věku. Potomci museli být schopni následovat skupinu a držet s ní krok. Děti výrazně snižovaly pohyblivost komunity lovců a sběračů a byly tak pro ně značnou zátěží. Starší a slabší jedinci a děti byli občas vykázáni ze skupiny a ponecháni svému osudu, což pro ně v podstatě znamenalo rozsudek smrti. Navzdory nepříznivým podmínkám se nemuseli tolik potýkat s infekčními chorobami, protože skupiny byly příliš malé na to, aby vypukla epidemie. Kromě toho jsou dnešní

70 000 př. n. l.

10 000 př. n. l.

EKOLOGICKÁ VÝMĚNA

chinin
kaučuk
tabák

krocani

avokádo
maniok
chilli papričky
guava
sladká paprika
ananas
brambory
dýně
tykev
sladké brambory
rajčata

třapatka
měsíček
petúnie
vánoční hvězda
slunečnice

fazole
kakao
kešu
kukuřice
arašídy
pekanové ořechy
vanilka

jablka
banány
zelí
citrusové plody
hlávkový salát
olivy
broskve
hrušky
tuřín
vodní meloun

dobytek
kuřata
koně
prasata
ovce

ječmen
káva
rýže
pšenice

dýmějový mor
malárie
záškrť
spalničky
příušnice
neštovice
tyfus
žlutá zimnice

karafiáty
narcisy
sedmikráska
pampelišky
tulipány

rosička
cukrová třtina

muchničky
včela medonosná

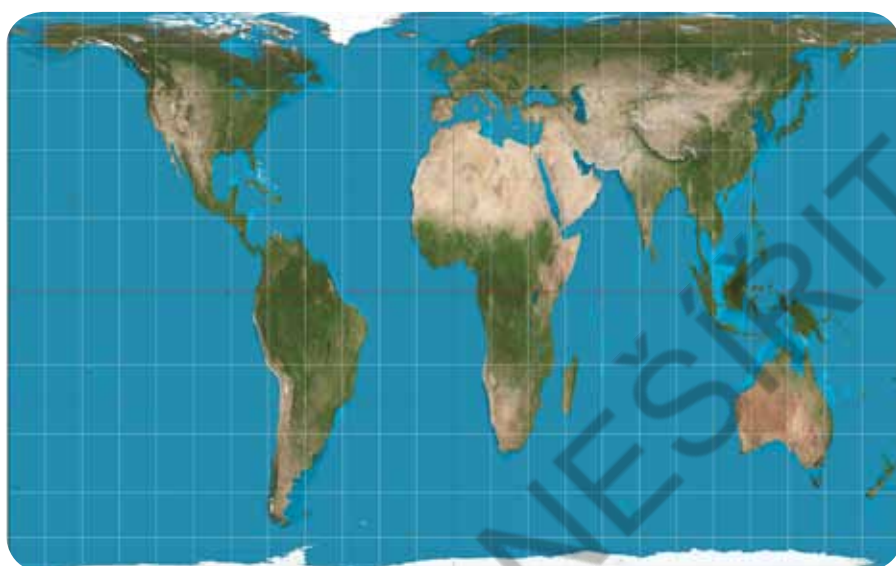
1500 n. l.

1750 n. l.

GALL-PETERSOVO ZOBRAZENÍ

(Zdroj:
Wikimedia Commons)

Gall-Petersovo zobrazení zkruskuje tvar pevninských ploch, aby jejich relativní velikost odpovídala skutečnosti. Do středu zájmu se dostalo ve chvíli, kdy bylo navrženo jako náhrada Mercatorova zobrazení, které je považováno za eurocentrické, protože zvětšuje skutečnou plochu Evropy, USA a Ruska. Na Mercatorově zobrazení vypadají regiony podél rovníku menší, než ve skutečnosti jsou. Arno Peters se domníval, že to ospravedlňuje tvrzení, že regiony, jimiž rovník prochází, jsou chudé a zaostalé, a proto navrhl přesnější zobrazení.

Převládá názor, že se skládal z tradičních společností, které postrádaly technologie a byly domovem zaostalých jedinců. Rozlišování přírody a společnosti, které podporovali evropští kolonizátoři už od 16. století, vedlo k rozlišování nerozvinutých a rozvinutých zemí. Někteří lidé a národy sice byli součástí společnosti, zároveň však byli považováni za méně rozvinuté a v podřadném postavení vůči ostatním. Západ neboli první svět podporoval zvláštní formu začlenění zemí třetího světa: tyto země sice mohly být začleněny, ale pouze v podřízené pozici. Mohly se stát součástí prvního světa, ale musely by projít postupným a pomalým vývojem, který by řídil Západ.

V tomto díle jsme se už dozvěděli, že dominantní postavení USA a zemí západní Evropy se do značné míry zakládalo na nerovném a nevyváženém vztahu s ostatními regiony světa. Těmto regionům byla prakticky vnucena role producentů surovin a vývozců levné pracovní síly. I když země třetího světa přijaly mnoho hospodářských politik, tento systém je stále nevyvážený a nespravedlivý.

Jako zaostalé se označovaly také části jednotlivých národů. Například poté, co v Itálii vznikl národní stát, byla jižní část země deindustrializována a dostala se do podřadného postavení. Ve srovnání se severem země tedy byla považována za zaostalou.